

Mr. sc. Mirna Pavletić Župić

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Zagreb

***Neke sličnosti prava i politike konkurencije u Republici
Hrvatskoj i u Velikoj Britaniji***

***Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja RH (1995), i
Zakon o konkurenciji VB (1998)***

Studen 2000.

SADRŽAJ

	<i>str.</i>
1. UVOD.....	(3)
2. POVIJESNI PRIKAZ.....	(4)
2.1. Početak reformi sustava konkurencije.....	(4)
3. TEMATSKE CJELINE ZAKONA O KONKURENCIJI.....	(5)
4. SPORAZUMI I IZNIMKE S ANTIKONKURENCIJSKIM UČINCIMA.....	(7)
4.1. Uvodni dio i zabrane.....	(7)
4.2. Privilegirani ugovori (Excluded Agreements).....	(9)
4.3. Koncentracije.....	(10)
4.4. Istražni postupak (Competition Scrutiny).....	(10)
4.5. Slučajevi opće privilegiranosti (General Exclusions) i profesionalna pravila.....	(11)
5. ZLOUPORABE VLADAJUĆEG POLOŽAJA.....	(13)
6. POSTUPAK I PROVEDBA ZAKONA.....	(18)
6.1. Postupak povodom žalbe.....	(20)
7. ODNOS S PRAVOM EUROPSKE UNIJE.....	(21)
8. MIŠLJENJE I ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	(23)
9. BIBLIOGRAFIJA.....	(24)

1. UVOD

Pravo konkurencije u Velikoj Britaniji razvijalo se posljednjih pedeset godina. Propis kojim je započeto uređenje prava konkurencije bio je Zakon o monopolima i restriktivnim praksama (Monopolies and Restrictive Practices, Inquiry and Control Act 1948). Ovim Zakonom osnovana je Komisija za monopole i restriktivne prakse¹, koja je ujedno direktan prednik Komisije za konkurenciju² kako se ovo tijelo danas naziva, a koja je uspostavljena Zakonom o konkurenciji iz 1998. godine.

Nakon Zakona iz 1948. godine, slijedilo je donošenje daljnjih Zakona i to Zakona o trgovinskim restriktivnim praksama³ iz 1956., 1968., 1976. i 1977., Zakona o cijenama u preprodaji iz 1964. i 1976., Zakon o poštenom trgovanju⁴ iz 1973., Zakon o konkurenciji⁵ iz 1980., Zakon o trgovačkim društvima⁶ iz 1989., te Zakon o deregulaciji i ugovaranju⁷ iz 1994. Ovaj tijek zakonodavstva dovršen je donošenjem Zakona o konkurenciji⁸ iz 1998.

Kao što će u kasnijim dijelovima ovoga izlaganja biti detaljnije obrazloženo, zakonodavni tijek prilikom donošenja propisa kojima se uređuje pravo konkurencije u Velikoj Britaniji, okarakteriziran je stalnim potrebama za inovacijama, koje u stvari više predmnijevaju potrebu za usklađivanjem s propisima Europske Unije do li modernizacijom supstance istih propisa.

---

¹ u izvorniku: Monopolies and Restrictive Practices Commission.

² Competition Commission.

³ Restrictive trade Practices Act.

⁴ Fair Trading Act (FTA).

⁵ Competition Act 1980.

⁶ Companies Act 1989.

⁷ Deregulation and Contracting Out Act 1994.

⁸ Competition Act, 1998.

2. POVIJESNI PRIKAZ

2.1. Početak reformi sustava konkurencije

Pravni sustav konkurencije koji je u sebi sadržavao mnoštvo zakona bio je nepregledan, težak za primjenu, te se također u mnogobrojnim slučajevima u praksi pokazalo da je u pojedinim propisima sadržavao odredbe koje su bile u suprotnosti s onima iz drugih propisa. Stoga je bilo potrebno pristupiti unificiranju i objedinjavanju ovog zbira pravila.

Iz ovoga razloga započeo je sveobuhvatan pristup reformama sustava konkurencije, donošenjem dvaju studija u godinama 1978. i 1979. Studije su se odnosile na reviziju politike monopola i koncentracija te restriktivnih praksi u vođenju trgovinske politike.⁹ Nalazi ovih studija ugrađeni su u Zakon o konkurenciji iz 1980. godine, međutim u dijelu koji se odnosio na restriktivne trgovinske prakse, ostala su na snazi prijašnja pravila.

U godinama 1988. i 1989. , nezadovoljstvo glede rješenja sadržanih u zakonu, a koja su se odnosila na restriktivne trgovinske prakse, rezultiralo je donošenjem daljnjih studija, kojima je Vlada sugerirala potpunu izmjenu propisa kojima se uređuje područje restriktivnih praksi, te potrebu da se isto modelira sukladno pravilima Europske Unije¹⁰ Ove studije naslovljene su kao 'Revizija restriktivnih praksi u trgovinskoj politici, konzultativni dokument', te 'Otvaranje tržišta: Nova politika glede restriktivnih trgovinskih praksi'¹¹. Međutim, iako su obje studije bile prihvaćene vrlo pozitivno, u tom trenutku ipak nije uslijedila zakonska reforma.

Sljedeća studija koja se odnosila na reformu prava konkurencije donijeta je 1992. godine, ali se bavila manje kontrolom restriktivnih trgovinskih praksi, a više kontrolom tvrtki sa značajnom tržišnom snagom. Ova studija¹² rezultirala je daljnjim koracima ka usklađenju britanskog zakonodavstva s člankom 82. Rimskog ugovora, o čemu je u kasnijim dijelovima ovog izlaganja dan detaljniji prikaz.

Konačno, 1997. godine laburistička Vlada priredila je prijedlog novog Zakona o konkurenciji, koji je i usvojen 9. studenoga 1998. godine, međutim će se u potpunosti početi primjenjivati tek 1. ožujka 2000.

---

⁹ Green Papers 1978-1979: A Review of Monopolies and Mergers Policy; A Review of Restrictive Trade Practices Policy.

¹⁰ Treaty of Rome (EU Treaty); članak 81. (renumerirano sukladno Amsterdamskom ugovoru, koji je stupio na snagu 1999; stari članak 85.)

¹¹ Green Paper on Review on Restrictive Trade Practices Policy; White Paper on Opening Markets: New Policy on Restrictive Trade Practices, 1988.

¹² Green Paper 1992: 'Abuse of Market Power: a Consultative Document on Possible Legislative Options'

3. TEMATSKE CJELINE ZAKONA O KONKURENCIJI

Zakon o konkurenciji tematski je podijeljen u četiri cjeline: opća pravila o konkurenciji, ispitne radnje sukladno člancima 81. i 82. rimskog ugovora, monopoli te dodatne i prijelazne odredbe.

U dijelu koji uređuje opća pravila o konkurenciji, sadržan je najkompleksniji dio Zakona. Ovdje je naročito bitna novela sadržana u činjenici da je ovaj dio Zakona o potpunosti modeliran sukladno člancima 81. i 82. Rimskog ugovora. Nadalje, ovim dijelom Zakona izvorna investigativna ovlaštenja povjerena su u nadležnost direktora komisije¹³, međutim, određene ovlasti dodijeljene su i direktorima regulatornih tijela, pri čemu je osobito kompleksno pitanje nadležnosti direktora regulatorne agencije za telekomunikacije.

U prvom dijelu zakona koji sadrži opća pravila o konkurenciji, izvršena je podjela na 5 glanih cjelina i to:

- 1. Soprazumi,*
- 2. Zlouporaba vladajućeg položaja,*
- 3. Istražne radnje i provedba Zakona,*
- 4. Odredbe o ustanovljavanju Komisije za konkurenciju i postupak povodom žalbe,*
- 5. Ostale odredbe.*

U drugom dijelu Zakona obrađen je postupak provođenja istražnih radnji sukladno člancima 81. i 82. Rimskog ugovora, te je ovdje najznačajnija novela sadržana u dodijeli ovlasti sucima Visokog suda da izdaju nalog u korist direktora Komisije pomoću kojeg mu se omogućuje ulazak u prostorije poduzetnika protiv kojeg se vodi postupak, sukladno odgovarajućim pravilima Europske Komisije unutar zakonodavstva Europske Zajednice. Međutim, glede posljednje teze, kritičari su primijetili jedan kuriozitet na ovom mjestu, a taj je da trenutno ne postoji legislativni izvor Europske Zajednice, kojim bi se uređivao pretres službenih prostorija.

U trećem dijelu Zakona koji svojim odredbama uređuje monopole, izvršeno je noveliranje u smislu da su prenijete daleko šire ovlasti Komisiji za konkurenciju tijekom postupka prikupljanja informacija.

U četvrtom dijelu Zakona koji uređuje prijelazne i dopunske situacije (supplemental and transitional), sadržan je, pravno gledajući, najkorisniji aspekt koji garantira univerzalnost primjene citiranog Zakona, a to su

---

¹³ Fair Trading Commission

slučajevi kada se predmetnim Zakonom o konkurenciji vrši izmjena drugih pozitivnih propisa tzv. sector specific, koji u svojim odredbama sadrže restriktivne prakse koje bi u protivnom slučaju poništile učinke prava konkurencije, jer bi primjenom dotičnih zakona mogla biti ukinuta direktna primjena Zakona o konkurenciji.¹⁴

Nadalje, u ovom posljednjem, četvrtom dijelu sadržana je obveza na strani Komisije da donese smjernice i proceduralna pravila koja će podrobnije uređivati način rada Komisije, te način njenog izvršavanja nadležnosti povjerenih joj istim Zakonom. Ovo se prvenstveno odnosi na proceduralna pravila kojima se utvrđuje način postupanja prilikom zaprimanja notifikacija i tijekom vođenja investigativnog postupka, također kao i pravila kojima se uređuje postupak povodom žalbe.

---

¹⁴ Isti problem koji je Velika Britanija riješila na način da je u Zakonu o konkurenciji sadržan niz amandmana na druge sektorski specifične zakone, predstavlja novinu uopće u europskom zakonodavstvu. Ova novina treba biti procijenjena i kroz prizmu činjenice da će stupiti na snagu tek 1. ožujka 2000 godine.

4. SPORAZUMI I IZNIMKE S ANTIKONKURENCIJSKIM UČINCIMA

Zakon o konkurenciji iz 1998. godine uveo je kontrolu sporazuma s anti konkurencijskim učincima na način kako je to utvrđeno u članku 81. Rimskog ugovora, čime je potpuno napušten dosadašnji sustav gdje su bile sadržane kompleksne metode kontrole restriktivnih trgovinskih praksi i kontrole preprodajnih cijena.

4.1. Uvodni dio i zabrane

Zabrane se, kao što je to u prethodnim dijelovima već bilo rečeno zasnivaju na modelu sadržanom u članku 81. Rimskog ugovora, mada ga ne slijede u potpunosti. Naime, odredbom sekcije 2(1) propisano je da se sporazumi između poduzeća, odluke od strane asocijacija poduzeća ili praksa u sporazumijevanju (concerted practice) koji

*a) mogu utjecati na trgovinu unutar Ujedinjenog Kraljevstva, i
b) imaju za cilj ili su efekta sprječavanja, restrikcije ili smetnje konkurenciji u okviru Ujedinjenog Kraljevstva,
zabranjuju, osim ukoliko ne potpadaju pod privilegirane sporazume, tj. iznimke, na način utvrđen ovim Zakonom.*

Sporazumi u smislu Zakona utvrđeni su na način sukladno zakonodavstvu EZ, tako da pod ovu kategoriju potpadaju i usmeni i pisani dogovori, koji čak ne moraju biti pravno obvezujući, da bi sudionici takovih sporazuma imali odgovornost u smislu Zakona o konkurenciji.

U svezi s odlukama na koje se primjenjuju odredbe citiranoga zakona, ovdje se također preuzima definicija sadržana u pravu EU, te se predmetne odluke definiraju kao odluke u širem smislu gdje potpadaju i preporuke, smjernice, odluke managementa, trgovinskih asocijacija i njihova derivativna pravila.¹⁵ Temeljno pitanje koje se u ovakvim

---

¹⁵ Na ovome mjestu vrijedno je osvrnuti se na propise sadržane u dijelu hrvatskog zakonodavstva koji regulira tržišno natjecanje, jer su u odredbama članaka 2. i 4. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja taksativno navedeni subjekti prema kojima se ZZTN primjenjuje i to kao: trgovačka društva, trgovac pojedinac, obrtnik te druga pravna i fizička osoba, koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u prometu robe i usluga, odnosno na tržištu ostvare jednokratni promet roba i usluga, odnosno i na one pravne osobe koje su sjedišta ili fizičke osobe koje su prebivališta u inozemstvu, ako njihovo sudjelovanje u prometu robe i usluga proizvodi učinak na domaćem tržištu. Nadalje, ZZTN primjenjuje se na pravne i fizičke osobe kojima je na temelju posebnih propisa povjereno obavljanje javnih službi ili im je posebnim propisima utvrđeno posebno, isključivo pravo, koncesija. Citiranim pravilima također je utvrđena primjena Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja na gospodarske komore i njihova strukovna udruženja. Naime, iste su u zabilježenim slučajevima, vođenim pred Agencijom za zaštitu tržišnog natjecanja sudjelovale u

slučajevima ocjenjuje nije oblik niti metoda usvajanja jedne takove odluke, već činjenica je li ona po svojoj prirodi imala limitirajući efekt na slobodu djelovanja članova takvih asocijacija u obavljanju njihovih djelatnosti. Primjeri takvih odluka bili bi sljedeći:

a) preporuke članovima za koje se može reći da imaju značajan utjecaj na konkurenciju na tržištu i istu stavljaju u pitanje;

b) usmene izjave koje su dane u takvom obliku da sadrže obvezu sljeđenja na strani članica;

c) statutarna pravila asocijacija koja članice moraju slijediti.

Naravno pri ocjeni gore navedenih praksi prvenstveno se polazi od procjene tržišne snage takvih asocijacija, te je opće pravilo što je tržišna snaga veća radi se o ozbiljnijim povredama Zakona.

Praksa u sporazumijevanju (concerted practice) se kao pojam interpretira sukladno jurisprudenciji EU, koja identificira glavne elemente takve prakse kao forme praktične kooperacije, u koju su stranke ušle sa spoznajom i namjerom da ograniče slobodno tržišno natjecanje. Nadalje, kontakti i komunikacije koji utječu na ponašanja na tržištu, te koji ovise o naravi kontakta ili o efektu ili čak potencijalnom efektu na slobodno tržišno natjecanje, mogu također biti sankcionirani ukoliko takva ponašanja vode ili bi mogla voditi ili su u prošlosti vodila restrikcijama slobodnog tržišnog natjecanja.

Na ovome mjestu valja napomenuti da se vodi računa o strukturi relevantnog tržišta i naravi proizvoda na tržištu kako bi se ustanovilo da li se radi o praksi u sporazumijevanju. Naime, u oligopolnim tržištima može doći do pojava kada se ne radi o sankcioniranom ponašanju iz jendnostavnog razloga jer se više poduzetika radi tržišnih datosti jednostavno ponaša na isti ili sličan način. U svakom slučaju potrebno je provesti sveobuhvatnu ekonomsku analizu kako bi se utvrdilo radi li se o sankcioniranom ponašanju ili ne.

U sekciji 2(2), subsekciji (1) Zakona o konkurenciji taksativno su navedena obilježja zabranjenih sporazuma, odluka ili praksi i to kako slijedi:

(a) koja direktno ili indirektno fiksiraju kupovnu ili prodajnu cijenu ili bilo koji drugi kupoprodajni uvjet;

(b) koja ograničuju ili kontroliraju proizvodnju, tržište, tehnički razvoj ili investicije;

(c) koja dijele tržišta ili izvore opskrbe;

---

predmetima za utvrđivanje postojanja fiksiranja cijena (price fixing) ili sklapanju zabranjenih sporazuma.

(d) koja primjenjuju nejednake uvjete za jednake (ekvivalentne) transakcije s drugim trgovinskim stranama, te ih pri tome stavljaju u konkurentno nepovoljniji položaj;

(e) koja zaključenje ugovora uvjetuju prihvaćanjem od strane druge stranke dopunskih obveza koje, prema svojoj naravi ili prema trgovinskoj praksi, nemaju povezanosti s predmetom takvih ugovora.

Ova lista slučajeva koji sadrže zabranjena antikonkucijska djelovanja također je usklađena s odredbom članka 81., stavka 1. Rimskog ugovora.

Međutim, ovdje dolazi do izražaja princip da se ista odredba odgovarajuće primjenjuje i u mnogim drugim slučajevima koji nisu na ovom mjestu eksplicitno navedeni. Jedna od presuda Europskog suda (ECJ) odnosila se na slučaj kada je proizvođač piva zahtijevao sklapanje ugovora o ekskluzivnoj prodaji na način da je kupcu uvjetovao da za određeno vremensko razdoblje smije kupovati proizvode samo od njega. Mada takvo ponašanje nije izrijekom navedeno u naprijed citiranoj zakonskoj odredbi, sud je ipak zauzeo stanovište da se radilo o povredama pravila o konkurenciji.

Ipak, na ovome mjestu vrijedno je napomenuti da je do današnjeg dana sud (ECJ) raspravljao o vrlo malo slučajeva koji bi se odnosili na diskriminacijske ili vezujuće ugovore (tying agreements). Razlog tome je preduvjet procjene tržišne snage poduzetnika koji nameće takvu vrstu ugovora, te ukoliko se ustanovi obilježje značajnije tržišne snage, dakle ako ista prelazi 25%, tada se ova pojava podvodi pod odredbu članka 82. Rimskog ugovora.

4.2. Privilegirani ugovori (Excluded Agreements)

Sekcija br. 3. Zakona o konkurenciji sadrži pravila kojima se utvrđuju iznimke od primjene gore navedenih zabranjenih sporazuma. Sekcija 3 (1) Zakona uređuje sljedeće iznimke od primjene pravila utvrđenih u naprijed citiranom poglavlju 1., i to za slučajeve kada je isključenje od primjene dozvoljeno s naslova ili kao rezultat:

(a) sadržano u odredbama rasporeda 1.: koncentracije i spajanja¹⁶;

(b) sadržano u odredbama rasporeda 2.: ispitni postupci u okviru sustava konkurencije, ali vođeni temeljem drugih propisa;¹⁷

---

¹⁶ mergers and concentrations

¹⁷ competition scrutiny under other enactments

(c) sadržano u odredbama rasporeda 3.: planiranih obveza ili drugih općih iznimki;

(d) sadržano u odredbama rasporeda 4.: profesionalna pravila.

4.3. Koncentracije

Podrobniji prikaz naprijed iznijetih iznimki u odnosu na koncentracije obuhvaća dvije vrste situacija i to kada se koncentracija ocjenjuje primjenom britanskih nacionalnih pravila, te kada se koncentracija ocjenjuje primjenom pravila EZ.¹⁸

Međutim, zbog velikog stupnja očekivanih komplikacija prilikom obrade problema dan je detaljno utvrđen niz pravila sadržanih u smjernicama koje je glede britanskog nacionalnog prostora donijela Komisija za konkurenciju, pod naslovom: "Iznimke dopuštene u slučajevima koncentracija i pripajanja".¹⁹

Kao kriterij za 'treshold' prilikom ocjene o postojanju koncentracije, uzeti su dvije vrste kriterija i to bilo da koncentracija rezultira osvajanjem 25% tržišnog udjela ili da je iznos vrijednosti temeljem akvizicije 70 milijuna britanskih funti na više.

4.4. Istražni postupak (Competition Scrutiny)

Istražni postupak koji se predmnijeva u slučaju iznimku odnosi se na slučajeve kada se provodi istražni postupak primjenom Zakona o financijskim uslugama iz 1986.²⁰ Uz ovaj Zakon, također se, međutim, manjim dijelom istražni postupak može bazirati na pravilima utvrđenima Zakonom o trgovačkim društvima iz 1989.²¹, Zakona o emitiranju iz 1990, te Zakona o zaštiti okoliša iz 1995.²²

U svim gornjim slučajevima radi se o postupanju drugih izvorno nadležnih tijela državne vlasti, koji segmentarno ulaze u ocjenu područja konkurencije, međutim, da bi njihova ocjena odnosno odluka bazirana na toj ocjeni bila pravovaljana, moraju obvezatno zatražiti mišljenje Komisije za konkurenciju.

---

¹⁸ Council Regulation 4064/89/EEC, OJ L257, 21.9.90.,str.13

¹⁹ 'Exclusion for Mergers and Ancillary restrictions'

²⁰ Financial Services Act 1986.

²¹ Companies Act, 1989.

²² Broadcasting Act, 1990; Environmental Act, 1995.

4.5. Slučajevi opće privilegiranosti (General Exclusions) i profesionalna pravila

Sekcija 3 Zakona o konkurenciji naslovljena kao Obveze planiranja i ostali slučajevi općenitih isključenja navodi različite slučajeve koji se isključuju od primjene Zakona o konkurenciji.

Shodno tome, u paragrafu 1. iste sekcije navodi se kako se zabrana ne odnosi na sklapanje ugovora koji uključuju obveze planiranja, primjerice tamo gdje je dozvola za planiranje dana iz razloga potpore razvoja kojim bi se učinili dostupnim obavljanje određenih javnih usluga ili pristup komunalnoj infrastrukturi.

Ove slučajeve karakterizira vrlo kompliciran postupak koji uključuje ekonomsku i pravnu analizu zbira pravnih pravila kojima u pravilu ministri sektorski specifičnim uredbama dodjeljuju pravo pristupa tržištu tvrtkama koje obavljaju različite vrste reguliranih javnih usluga. Krajnju kontrolu nad sustavom tih usluga obavlja ministar nadležan za financije.

Ovakve usluge karakteristično su naslovljene kao usluge generalnog ekonomskog interesa²³, te odredbom paragrafa 4 u rasporedu 3, Zakon utvrđuje da se na njih neće primjenjivati opće odredbe o konkurenciji navedene u naprijed iznijetim poglavljima I. i II.

Uvjet za neprimjenu je da je poduzeću povjereno obavljanje usluga generalnog ekonomskog interesa ili da isto poduzeće karakterizira monopolistički položaj ali uz ostvarjenje profita na tržištu²⁴ i to utoliko koliko bi zabrana sprječavala njegovo djelovanje, odnosno obavljanje povjerenih mu djelatnosti, bilo s pravnih osnova bilo de facto.

Ova odredba modelirana je sukladno odredbi članka 86. Rimskog ugovora.²⁵

Odredbom sljedećeg paragrafa (5), dano je pojašnjenje termina: udovoljavanje zakonitosti (compliance with legal requirements). Ovdje se razumijevaju svi propisi:

(a) na snazi u Ujedinjenom Kraljevstvu;

---

²³ Services of general economic interest

²⁴ revenue earning monopoly

²⁵ Bivši članak 90. Rimskog ugovora: (1) U odnosu na državna poduzeća i poduzeća kojima države članice daju posebna i isključiva prava, države članice neće donositi niti održati na snazi bilo koje mjere suprotne odredbama ovog Ugovora, a naročito u člancima 85 do 94.; (2) Poduzeća kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg ekonomskog interesa ili se radi o financijskim monopolima, a primjenjuju pravila sadržana u ovom Ugovoru, a naročito odredbe o konkurenciji, u onoj mjeri u kojoj takva primjena ne sprječava da de iure ili de facto izvršavaju zadatke koji su im povjereni. Utjecaj na razvoj trgovačke razmjene ne smije biti opsega koji je suprotan interesima Zajednice; (3) Komisija se brine o primjeni odredbi ovih članova i prema potrebi upućuje prikladna uputstva i odluke u državama članicama. (Dr. Deša Mlikotin Tomić: Pravo EEZ-a, str. 53.).

(b) Ugovor o osnivanju Europske Zajednice, ili bilo koji propis Europske Zajednice koji se neposredno primjenjuje u Ujedinjenom Kraljevstvu; te
(c) bilo koji zakon na snazi u drugoj državi članici EZ, koji ima pravne implikacije u Ujedinjenom Kraljevstvu.

U svakodnevnoj praksi do primjene naprijed opisane zakonske odredbe doći će prilikom obavljanja djelatnosti poduzeća angažiranog u komunalnom sektoru²⁶, koja se uvjetuje prethodno dobivenom dozvolom (licencom).

Daljnji slučajevi iznimki rjeđe dolaze do primjene i odnose se na situacije kada se radi o međunarodnim obvezama (raspored 3, paragraf 6(1)), te na javnu politiku (public policy; raspored 3, paragraf 7), ili na djelatnosti rudarstva i metalne industrije (raspored 3, paragraf 8), te na poljoprivredu (raspored 3, paragraf 9).

Posebnu pozornost na ovome bismo mjestu posvetili odredbi naprijed citiranog rasporeda 3, paragrafa 9, koji uređuju iznimke u slučajevima poljoprivrednih proizvoda, jer ovi slučajevi predstavljaju možda najdubiozniju točku u primjeni cjelokupnoga sustava prava konkurencije u Ujedinjenom Kraljevstvu.

Ove iznimke odnose se na proizvodnju i trgovinu poljoprivrednih proizvoda, i to u slučajevima kada ista djelatnost

(a) čini integralni dio nacionalne trgovinske organizacije;

(b) služi ispunjenju ciljeva postavljenih u članku 39. Rimskog ugovora;²⁷ ili

(c) predstavlja sporazum farmera ili udruženja farmera (ili udruženja takovih udruženja) koja pripadaju pojedinoj državi članici, a koji se bave

(i) proizvodnjom ili prodajom poljoprivrednih proizvoda, ili

(ii) korištenjem zajedničkih postrojenja za skladištenje, tretiranje ili procesiranje poljoprivrednih proizvoda, te

koji ne zahtijevaju obvezu zaračunavanja identičnih cijena.

---

²⁶ ovdje koristim termin komunalni sektor, mada je u izvornicima anglosaksonske literature uvijek rabljen termin : utilities, koji je širi od hrvatskog termina komunalna usluga. Međutim, bitno je da najznačajnije, kako de iure tako i de facto djelatnosti obuhvaćene pojmom utilities, u stvari i jesu komunalne usluge (telekomunikacije, elektroenergetske usluge, prijevoz itd.).

²⁷ Članak 39: (1) Ciljevi zajedničke poljoprivredne politike su: (a) povećati produktivnost u poljoprivredi unapređenjem tehničkog napretka i osiguranjem racionalnog razvoja poljoprivredne proizvodnje i po mogućnosti najpovoljnijeg korištenja faktora proizvodnih činilaca, naročito radne snage; (b) osigurati na taj način odgovarajući životni standard poljoprivrednog stanovništva, naročito porastom zarada zaposlenih u poljoprivredi; (c) stabilizirati tržište; (d) osigurati opskrbu; (e) osigurati opskrbu potrošača po razumnim cijenama. (2) Prilikom oblikovanja zajedničke poljoprivredne politike i posebnih načina njene primjene uzima se u obzir: (a) posebna priroda poljoprivredne djelatnosti koja proizlazi iz socijalne strukture poljoprivrede, te iz strukturnih i prirodnih razlika između različitih poljoprivrednih područja; (b) potrebe posebnog ostvarivanja odgovarajućih usklađivanja; (c) činjenica da poljoprivreda u državama članicama predstavlja oblast koja je u bliskoj vezi s ukupnom nacionalnom privredom. DR. DEŠA MLIKOTIN TOMIĆ: PRAVO EVROPSKE EKONOMSKE ZAJEDNICE; str. 36. i 37.

5. ZLOUPORABE VLADAJUĆEG POLOŽAJA

Zabrana zlouporabe vladajućeg položaja sadržana je u Zakonu o konkurenciji u odredbama sekcije 18., koja je modelirana sukladno odredbi članka 82. Rimskog ugovora. Odredba sekcije 18. definira kao zlouporabu vladajućeg položaja svako ponašanje jednoga ili više poduzetnika na tržištu, koje je zabranjeno ukoliko utječe na trgovinski tijek na području Ujedinjenog Kraljevstva.²⁸

Ovdje valja napomenuti da ključni kriterij predstavlja dominantan položaj na tržištu, koji se procjenjuje za područje Ujedinjenog Kraljevstva, a što podrazumijeva kako teritorij u cijelosti, tako i svaku od teritorijalnih jedinica koje konstituiraju Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije, zasebno.

Iz naprijed iznijetoga slijedi da Komisija za konkurenciju prilikom ocjene nastanka ili postojanja zlouporabe tržišnog natjecanja pristupa ocjenjivanju postojanja ovih kumulativno danih elemenata:

1. definicije tržišta;
2. definicije tržišne snage jednoga ili više poduzetnika na istom tržištu;
3. definicije ponašanja istih subjekata na tržištu kojima se konstituira zlouporaba dominantnog položaja.

Na ovome mjestu je zanimljivo primijetiti da jurisprudencija Velike Britanije sadrži definiciju dominantnog položaja na način kako je to utvrđeno u presudi Europskog suda (ECJ) u predmetu UNITED BRANDS²⁹ i to:

Dominantan položaj odnosi se na položaj u kojem poduzeće uživa ekonomsku snagu koja mu omogućuje da sprečava efektivnu konkurenciju na relevantnom tržištu, posjedujući snagu da se u značajnom omjeru ponaša nezavisno od svoje konkurencije, klijenata i ultimativo, od potrošača.³⁰

---

²⁸ Odnosno, (a) ako direktno ili indirektno nameće nepoštene kupovne ili prodajne cijene ili druge nepoštene trgovačke uvjete;

(b) ako ograničuje proizvodnju, tržišni ili tehnološki razvoj na štetu potrošača;

(c) ako primjenjuje nejednake uvjete na ekvivalentne (jednakovrijedne) transakcije s ostalim strankama u odnosu trgovanja, te ih pri tome stavlja u konkurencijsko nepovoljniji položaj;

(d) ako zaključenje ugovora uvjetuje prihvaćanjem od strane druge stranke dopunskih obveza koje po svojoj naravi ili sukladno trgovinskoj praksi, nemaju povezanosti s predmetom ugovora;

²⁹ Slučaj 27/76 /1978 / ECR 207.

³⁰ u izvorniku: 'relates to a position of economic strength enjoyed by an undertaking which enables it to prevent effective competition being maintained on the relevant market by affording it the power to behave to an appreciable extent independently of its competitors, customers, and ultimately of its consumers.'

Ova definicija je, dakako, dana načelno, te se u svakom zasebnom slučaju iznova ocjenjuju elementi koji se odnose na procjenu efektivne tržišne snage.

Glede relevantnog tržišta ovdje je prihvaćeno dvojako definiranje i to kao relevantnog tržišta u proizvodnoj, te relevantnog tržišta u geografskoj dimenziji.

Praksa Ujedinjenog Kraljevstva, donekle je pokušavala produbiti definiciju relevantnog tržišta uvodeći i treću dimenziju – temporalni aspekt, koja je čak usvojena u definiciji smjernice DGFT (Komisija), međutim, procjene tržišne snage po ovoj odrednici do sada su se vrlo rijetko primjenjivale.

Relevantno tržište u proizvodnoj dimenziji analizira se u terminima faktora ponude i potražnje. Na strani potražnje primjenjuje se test relevantnog tržišta sukladno percepcijama potrošača glede njegovih karakteristika, cijena, te namjeravane uporabe proizvoda. Međutim, ovakva definicija je vrlo teško primjenjiva u slučajevima koji se odnose na primjenu prava konkurencije, te se u praksi težišnja daje faktoru ponude. Na strani elementa ponude procjenjuje se mogućnost ostalih dobavljača da pristupe tržištu u konkurenciji s poduzećem za koje se ispituje da li zlouporablja nadmoćan položaj, te ovaj faktor predstavlja važan dio tržišne analize.

Relevantno tržište u geografskoj dimenziji u pravu Ujedinjenog Kraljevstva definira se na način usvojen povodom presude suda EZ (ECJ) u slučaju United Brands, gdje je rečeno da analiza mora:

' ... biti zasnovana na aspektima jasno definiranog geografskog područja u kojem (proizvod) biva plasiran na tržište i gdje su uvjeti konkurencije u dovoljnoj mjeri homogeni za efekt ekonomske snage poduzeća za koje se smatra da podliježe procjeni.'

Utvrđiti relevantno tržište, kako s geografske dimenzije tako i s proizvodne dimenzije zadaća je koja obuhvaća spoj pravnih, ekonomskih i tehničkih znanja, pri čemu se naročito ispituju vertikalne veze te osobiti uzorci prodajnih ugovora.³¹

Utvrđivanje dominantnog položaja na tržištu, u praksi se odvija na način da EZ vlasti razmatraju brojne čimbenike od utjecaja kako bi utvrdili da li određeno poduzeće drži dominantan položaj.

---

³¹ ECJ u svojim presudama nije uspio poništiti svaku vrst kritike; primjerice u predmetu MICHELIN (Case 322/81 /1983/ ECR 3461), ECJ je potvrdio odluku Komisije za konkurenciju Nizozemske, da je relevantno tržište u geografskoj dimenziji za trgovinu gumama područje Nizozemske, bez da bi uzeo u obzir uveznu odnosno izveznu aspekte, tj. kolika se populacija potrošača snabdjeva izvan zemlje.

To naročito uključuje:

- (a) Apsolutne tržišne udjele, jer substancijalni tržišni udjeli daju evidenciju o tome postoji li dominantan položaj.³²*
- (b) Relativne tržišne udjele; Naime važnost tržišnog udjela koji drži navodno dominirajuća tvrtka na tržištu sigurno će i dalje rasti, ukoliko u svojoj veličina znatno nadmašuje najbližeg konkurenta;³³*
- (c) Statutarne monopole³⁴ i ostale vrste pravne regulacije koja joj omogućuje prednost u odnosu na konkurenciju;*
- (d) Prava vezana uz intelektualno vlasništvo i tehnološki razvoj;³⁵*
- (e) Pristup izvorima financiranja;³⁶*
- (f) Proizvodna diferencijacija.³⁷*

Po utvrđivanju dominantnog položaja na tržištu pristupa se testu ustanovljavanja je li izvršena zlouporaba.

Odredbom Sekcije 18(2) Zakona o konkurenciji Ujedinjenog Kraljevstva utvrđeno je kako ponašanja tvrtke mogu predstavljati zlouporabe dominantnog položaja ukoliko sadrže neke od sljedećih elemenata:

- (a) Direktno ili indirektno određivanje nepravične prodajne ili kupovne cijene ili postavljanje drugih nepravičnih uvjeta trgovanja;*
- (b) Ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača;*
- (c) Primjenu različitih uvjeta za jednake transakcije s različitim strankama prilikom trgovanja, pri čemu se iste stavlja u konkurentno nepovoljniji položaj;*
- (d) Uvjetovanje zaključenja ugovora pristankom drugih stranaka na dopunske obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskoj praksi ne posjeduju sveze s predmetom ugovora.*

---

³² U slučaju AKZO (Case C-62/86 AKZO Chemie /1991/ ECR 1-3359) ECJ je izrekao da se pretpostavlja dominantan položaj ako tržišni udjel kompanije koja se procjenjuje nadmašuje 50%.

³³ Case 322/81 Michelin /1983/ ECR 3461.

³⁴ Ovdje se misli na monopolistički položaj koji tvrtka uživa temeljem statutarne prava koja su joj povjerena; razne vrste javnih ovlasti, koncesije itd.

³⁵ Case Hoffmann – La Roche /1979/ ECR 461; utvrđen je tržišni udjel od 80% na području EU.

³⁶ Ibid.

³⁷ Ova činjenica bila je odlučna u United Brands slučaju, sama po sebi.

Shodno naprijed iznijetoj kvalifikaciji ponašanja koje se podvodi pod zlouporabu dominantnog položaja, ECJ je u nizu slučajeva definirao postojanje zlouporabe dominantnog položaja, od čega je najilustrativniji izriječ u slučaju Hoffmann – La Roche i to kako slijedi:

"Koncept zlouporabe predstavlja objektivan koncept koji se odnosi na ponašanje poduzeća koje uživa dominantan položaj, a koji je u tolikoj mjeri snažan da utječe na strukturu tržišta, te je kao rezultat postojanja takvog poduzeća na tržištu, za slučaj kojega se obavlja ispitivanje, stupanj konkurencije umanjen..."

Prakse sankcionirane pravom EZ uključuju sljedeće:

- (a) diskriminatorne cijene;*
- (b) nepravične ili predatorske cijene;*
- (c) odbijanje opskrbe;*
- (d) nepravično okončanje ugovora;*
- (e) zlouporabu prava intelektualnog vlasništva;*
- (f) odobravanje rabata za vjernost ("loyalties");*
- (g) akviziciju principalnog konkurenta;*
- (h) prenošenje tržišne snage iz jednog tržišta na područje drugog, ali s njime povezanog tržišta.*

Temeljem naprijed iznijetih načela, DGFT Ujedinjenog Kraljevstva pristupio je izradbi Smjernica za utvrđivanje zlouporabe dominantnog položaja, koji dopunjuje gornje definicije sa daljnjima:

- (a) ekscesivno utvrđivanje cijena;*
- (b) diskriminacija u cijenama;*
- (c) predatorstvo;*
- (d) ostala pitanja u svezi s utvrđivanjem cijena (subvencije; unakrsne subvencije i popusti);*
- (e) vertikalna ograničenja;*
- (f) odbijanje da se pruži opskrba i pristup esencijalnim postrojenjima (sirovinama, repromaterijalu itd.);*

(g) koordinirane akcije u povezanim tržištima.

Završni komentar uz ovaj dio prikaza legislative Ujedinjenog Kraljevstva odnosi se uglavnom na njezinu vrlo usku povezanost s cjelokupnim sustavom EU, od kojega odstupa u zanemarljivom dijelu, a karakteristično je da se odstupanja bilježe uglavnom u slučajevima, kada su preuzeta rješenja koja su tradicionalno bila na snazi u engleskoj jurisprudenciji prije no što je izvršeno usklađenje s odredbama Rimskog Ugovora, te koje su bile na snazi u ranijem zakonu. Ova odstupanja ugrađena su najvećim dijelom u podzakonske akte.

6. POSTUPAK I PROVEDBA ZAKONA

Postupovna pravila sadržana u novom Zakonu iz 1998, te provedba Zakona, uključuju najmodernija rješenja obzirom na vođenje istražnog postupka, te obzirom na značajno pojačane ovlasti DGFT-a.

DGFT također stimulira građane da sami podnose zahtjeve za zaštitu slobodnog tržišnog natjecanja, te je ovdje preuzeo američki princip da građanin ukoliko uspije dokazati da su mu pojedinim aktom monopolizacije bila narušena ili ukinuta određena prava, tijekom postupka pred DGFT-om može ishoditi odštetu koja se kreće do trostruke visine pretrpljene štete.

Istražne radnje koje je ovlaštena provoditi DGFT dozvoljene su u slučaju da postoji razumno utemeljenje sumnji da je došlo do narušavanja neke od zabrana utvrđenih zakonom.³⁸

Provođenje istražnog postupka može uključiti kako pismene zahtjeve za dostavljanjem informacija, tako i istražne radnje na licu mjesta.³⁹

Nadalje, odredbom sekcije 27. Zakona utvrđuje se da svaki službenik DGFT-a koji je u pismenom obliku autoriziran za to (istražni službenik) može ući u svaku prostoriju u svezi s obavljanjem istražnih djelatnosti temeljem odredbe sekcije 25. Zakona.

Službenik DGFT-a može prilikom obavljanja istrage ulaziti u prostorije stranke protiv koje se vodi postupak, ali i u prostorije svake treće stranke.

Prilikom obavljanja istrage, službenik je ovlašten:

(a) sobom uzeti svaku potrebu opremu;

(b) zahtijevati od svake osobe da mu dade svaki dokument koji on smatra važnim, ili da mu reče gdje se taj dokument može naći, te u svezi s time, od osobe zahtijevati svako daljnje pojašnjenje sadržaja dokumenta;

(c) uzeti preslike ili izvratke iz bilo kojeg dokumenta koji mu se podnese (ali mu nije dozvoljeno uzimati izvornike);

(d) tražiti da mu se dade na uvid, ili na čitanje, ili u materijalnom obliku bilo koja druga relevantna informacija, koja se nalazi u kompjuteru (s 27(5)).

Službenici DGFT-a također mogu dobiti i sudski nalog za vršenje pretresa, ili bilo koje druge radnje sa svrhom uvida u činjenično i materijalno stanje stvari tijekom vođenja postupka.

³⁸ Ova odredba sadržana je u Sekciji 25 Zakona.

³⁹ on-the-spot investigation.

U daljnjem dijelu ovoga izlaganja, fokusirat ćemo se na neke bitne aspekte u svezi s donošenjem odluke.

Zakonska obveza DGFT-a je da prilikom donošenja svake odluke mora dati obrazloženje razloga njezina donošenja.

Jednako tako, kao dopunsko reguliranje u postupku donošenja odluka, DGFT ovlašten je donositi mjere.⁴⁰

Njihov dijapazon vrlo je širok, te se uglavnom dijeli na pozitivne i negativne. Pri čemu pozitivne predmnijevaju nalažanje određenog ponašanja stranci u postupku, dok negativne nalažu obustavu postupanja u pravnoj stvari. Zaključno uz ovaj dio vrijeno je navesti da subjektom imponiranja mjera može biti svaka fizička ili pravna osoba u Ujedinjenom Kraljevstvu. Ovdje je interesantno istaći kako fizičko prisustvo osoba nad kojima se nalaže mjera nije potrebno, te one mogu biti i izvan područja Ujedinjenog Kraljevstva, ukoliko je njihovo ponašanje dovelo do neke restrikcije prava konkurencije koja se odrazila na tlu Ujedinjenog Kraljevstva ili, pak, na prava osobe, fizičke ili pravne koja pripada pod pravni sustav Ujedinjenog Kraljevstva.

U svezi s kaznama koje se mogu odrediti za kompaniju protiv koje se vodi postupak, za napomenuti je kako prema odredbi sekcije 36(8) Zakona o konkurenciji, iste mogu biti izrečene u visini do 10% njezina ukupnog godišnjeg prometa⁴¹, te se ovako izrečena visina podudara s praksom EU. Međutim, razlika se krije u detaljima. Naime, dok je u Ujedinjenom Kraljevstvu osnovica od koje se izračunava ukupan godišnji prihod isključivo postavljena na način da odražava situaciju na teritoriju Ujedinjenog Kraljevstva, u EU se isti izračunava kao godišnji prihod diljem svijeta⁴²

---

⁴⁰ Directions; smjernice

⁴¹ termin uporabljen: 'turnover'

⁴² Council Regulation 17/62/EEC, OJ L13, 21.2.62.

6.1. Postupak povodom žalbe

U svezi s postupkom povodom žalbe, u novi Zakon o konkurenciji ugrađen je moderniji sustav u odnosu na onaj koji je vrijedio prije. Naime, u okviru CC-a⁴³ uspostavljeno je tijelo koje rješava povodom žalbi u drugom stupnju⁴⁴, naziva "Tribunal za žalbe", kojemu je karakteristično da rješava povodom žalbi na odluke ne samo tijela konkurencije, već i tijela za regulaciju. Ovakva situacija vrijedna je budućih dalekosežnijih analiza i straživanja obzirom na stanje stvari u području hrvatskog zakonodavstva koje se tiče tržišnog natjecanja i regulacije komunalnih djelatnosti i usluga. Na ovaj način također dolazi do harmonizacije provedbe politike tržišnog natjecanja s politikom regulacije, te se sprječavaju sukobi nadležnosti i prevenira nesuradnja i ignoriranje jednoga tijela glede zahtjeva drugoga, i vice versa.

Tribunal za žalbe od stupanja na snagu novog Zakona bit će uz iznijeto, aktivno uključen u kreiranje prava konkurencije i regulacije.

Zaključno uz ovaj dio izlaganja vrijedno je napomenuti da je glavni razlog uspostavljanja Tribunala za žalbe bio upravo aspekt određivanja sankcija. Kako je valjalo utvrditi drugostupanjsko tijelo kojemu bi se mogle podnijeti žalbe za utvrđene sankcije od strane DGFT-a, te kako se protekom vremena pokazalo da postupak pred redovitim sudovima uzima previše vremena i troškova za DGFT, ali i za stranku u postupku, jer bi se na pravorijek čekalo mjesecima, usvojena je ideja o razlučnosti žalbenih osnova na način da o substancijalnim stvarima i dalje odlučuju redoviti sudovi, dok se ostala materija prenijela u nadležnost Tribunalu. Time je očuvano pravo na žalbu, a postupak pred sudom je rasterećen. Model koji je poslužio oblikovanju je Europski sud prvog stupnja⁴⁵, koji rješava u stvarima pred Europskom Komisijom, uz iznimku da su Tribunalu Ujedinjenog Kraljevstva dane veće neposredne ovlasti.

---

⁴³ CC=Competition Commission

⁴⁴ Appeal Tribunal

⁴⁵ European Court of First Instance (CFI)

7. ODNOS S PRAVOM EUROPSKE UNIJE

Kao što je već bilo riječi o tome u prethodnim dijelovima ovoga izlaganja, pravila kojima se uređuje sustav konkurencije u Velikoj Britaniji zasniva se na pravilima o konkurenciji sadržanima u člancima 81. do 86. Rimskog ugovora.

Članak 81. Rimskog ugovora određuje da se svi sporazumi među poduzećima, odluke udruženja poduzeća i dogovorna praksa koja može djelovati na razmjenu među državama članicama čiji su cilj ili posljedice sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije unutar zajedničkog tržišta, zabranjeni kao nespojivi sa zajedničkim tržištem, a naročito oni koji:

- a) izravno ili posredno utvrđuju prodajne ili kupovne cijene ili druge uvjete poslovanja;*
- b) ograničavaju ili nadziru proizvodnju, prodaju, tehnološki razvoj ili ulaganja;*
- c) dijele tržišta ili izvore nabave;*
- d) primjenjuju nejednake uvjete na iste poslove s različitim trgovačkim partnerima čime ih stavljaju u nepovoljniji konkurentni položaj;*
- e) uvjetuju sklapanje ugovora prihvaćanjem dodatnih obveza koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkim običajima nemaju veze s predmetom ugovora.*

Svi sporazumi ili odluke zabranjeni ovim člankom su ništavi, međutim, dozvoljena su izuzeća od primjene istih u slučajevima:

- sporazuma ili vrste sporazuma među poduzećima,*
- odluka ili određene vrste udruženja poduzeća,*
- dogovorne prakse ili određene vrste dogovorne prakse koji doprinose unapređenju proizvodnje ili distribuciji roba ili unapređuju tehnički ili ekonomski razvoj, a istodobno omogućuju korisnicima pravičan udio u tako ostvarenim pogodnostima i koji:*

- a) ne nameću poduzećima ograničenja koja nisu neophodna za ostvarivanje tih ciljeva;*
- b) niti daju mogućnost tim poduzećima da isključe značajan dio proizvodnje iz konkurencije.⁴⁶*

Nadalje, odredba članka 82. Rimskog ugovora određuje da zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više poduzeća na zajedničkom tržištu ili njegovom značajnom dijelu jest zabranjena kao nespojiva sa zajedničkim tržištem u onoj mjeri u kojoj može štetno utjecati na razmjenu među državama članicama.

Takve zlouporabe sastoje se naročito od:

---

⁴⁶ Mlikotin-Tomić, Deša; *Pravo Evropske Ekonomske Zajednice – pravni akti i dokumenti; Informator, Zagreb, 1989; ISBN 86-301-0189-X*

- a) *izravnog ili posrednog nametanja neumjerenih prodajnih ili kupovnih cijena ili drugih uvjeta proizvodnje;*
- b) *ograničavanja proizvodnje, prodaje ili tehničkog razvoja na štetu potrošača;*
- c) *primjene nejednakih uvjeta za iste činidbe u poslovima s različitim partnerima čime ih se dovodi u nepovoljan konkurentski položaj;*
- d) *sklapanje ugovora pod uvjetom da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkim običajima nisu u vezi s predmetom ugovora.*⁴⁷

---

⁴⁷ *Mlikotin-Tomić, Deša; Pravo Evropske Ekonomske Zajednice – pravni akti i dokumenti; Informator, Zagreb, 1989; ISBN 86-301-0189-X*

8. MIŠLJENJE I ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U prethodnim dijelovima ovoga izlaganja dan je prikaz pravnog sustava Ujedinjenog Kraljevstva u dijelu koji se odnosi na provedbu politike i prava konkurencije.

Za pravni poredak Ujedinjenog Kraljevstva, donošenjem novog Zakona o konkurenciji od 1998, nastupilo je mnoštvo promjena glede koncepcije i shvaćanja funkcioniranja rada državnoga tijela.

Naime, britanski pravni ustroj donošenjem novog Zakona o konkurenciji značajno je pomaknut u smjeru tzv. kontinentalnog pravnog sustava, koji obilježavaju pravo Njemačke, Italije, Francuske, a na temelju kojih pravnih poredaka je izgrađena Europska Unija.

Ipak, neka tradicionalna rješenja britanskog sustava ostala su i dalje inkorporirana u novom Zakonu o konkurenciji, međutim i ona su pretrpjela modeliranja sukladno pravu EU.

Ovo se prvenstveno odnosi na otvorena pitanja interferencije s regulatornim agencijama. Naime, upravo pitanja u svezi s regulacijom, predstavljaju najbolnju točku prilikom primjene prava konkurencije. Ovdje je prisutan monopolist, koji svoj monopol vrši temeljem ovlasti najviših državnih tijela, tj. vlade, parlamenta, a nerijetko su takve ovlasti u korist monopolista ugrađene u same zakone koji uređuju njegovo poslovanje.

Obrada interferencije područja konkurencije i regulacije, zahtijeva mnogo detaljniju analizu, i multidisciplinarni pristup. Za nadat se je da će u hrvatskom zakonodavnom prostoru biti usvojena neka od pozitivnih praksi sadržana u pravu ne samo Ujedinjenog Kraljevstva, već i Europske Unije. Ipak, za pojasniti zašto je ovdje stavljeno Ujedinjeno Kraljevstvo na prvo mjesto, ističemo da je pravo regulacije upravo i poniklo iz anglosaksonskih zemalja i zemalja pod utjecajem dotičnog pravnog poretka (SAD, Velika Britanija, Australija, Indija).

9. BIBLIOGRAFIJA

1. *Mlikotin-Tomić, Deša; Pravo Evropske Ekonomske Zajednice – pravni akti i dokumenti; Informator, Zagreb, 1989; ISBN 86-301-0189-X*
2. *Freeman, Peter, MA (Cantab), Lic Sp. en Dr Eur (Brussels), Solicitor, Partner, Simmons & Simmons / Whish, Richard, BA, BCL (Oxon), Solicitor, Professor of Law, King's College, London: A GUIDE TO COMPETITION ACT 1998, Butterworths, London, Edinbough, Dublin 1999; ISBN 0 406 90521 5*
3. *The Competition Act of the UK (1998);*
4. *The Companies Act of the UK (1985);*
5. *"Trade Liberalization and Regulatory Diversity: Reconciling Competitive Politics"; MICHAEL TREBILCOCK / ROBERT HOWSE; EUROPEAN JOURNAL OF LAW AND ECONOMICS; Volume 6, July 1998; ISSN 0929-1261;*
6. *Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", broj 48/95., 52/97. i 89/98.);*
7. *A Framework for the Design and Implementation of Competition Law and Policy; OECD & WORLD BANK; ISBN 0-8213-4288-6; "Abuse of Dominance" str. 69-91; Competition Advocacy; str. 93.-101.*

Mr. sc. Mirna Pavletić Župić
Zagreb

**Neke sličnosti prava i politike konkurencije u Republici Hrvatskoj
i u Velikoj Britaniji**

**Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja RH (1995), i
Zakon o konkurenciji VB (1998)**

ABSTRACT

Hrvatski Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja usvojen je 1995. godine. U postupku prilagodbe zakonodavstva Republike Hrvatske Europskoj Zajednici, svakako je jedan od prvih propisa na kojem će biti izvršena revizija upravo Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja. ovo je naročito iz razloga jer propisi kojima se uređuje pravo konkurencije imaju toliku važnost u okvirima Europske Unije, da je čitav sustav konkurencije dignu s razine nacionalnih zakonodavstava članica Europske Unije na razinu Europske Komisije. Jedan od najmodernijih zakona kojima se uređuje konkurencija, od članica Europske Unije, posjeduje upravo Velika Britanija. Prilikom razmišljanja o nužnim korekcijama sustava konkurencije, pozitivna iskustva Velike Britanije imat će se u vidu, te će zasigurno neka rješenja naći svoje mjesto u mogućim budućim promišljanjima prava konkurencije.